GUVERNUL ROMÂNIEI

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

Secţiunea 1
Titlul proiectului de act normativ

HOTĂRÂRE
privind a doua plată parțială a contribuţiei financiare restante a României la programele opționale ale Agenţiei Spaţiale Europene (ESA)

Secţiunea a 2-a
Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

În luna decembrie 2011, România a devenit cel de-al 19-lea stat membru al Agenţiei Spaţiale Europene (ESA). Contribuţia financiară a României la ESA se suportă integral de la bugetul de stat, iar Agenţia Spaţială Română (ROSA) este autoritatea desemnată să reprezinte România în aplicarea Acordului, în conformitate cu legea nr.262/2011 pentru ratificarea Acordului dintre România şi Agenţia Spaţială Europeană (ESA) privind aderarea României la Convenţia pentru înfiinţarea Agenţiei Spaţiale Europene şi termenii şi condiţiile aferente.

Conducerea curentă a ESA este făcută de către Consiliul ESA, ce se intrunește trimestrial și este compus din cele 22 de state membre, iar conducerea la nivel superior se face de către Consiliul ESA la nivel ministerial ce se intruneste cu o periodicitate de 2-3 ani, unde delegațiile sunt conduse de către ministrii insărcinați cu spațiul - de regulă miniștrii cercetării, științei, tehnologiei.

Modul de angajare și plată al contribuției financiare naționale către ESA este stabilit prin Legea nr. 262/2011 și prin Convenția ESA. Sunt două tipuri de contribuții:

Contribuția la programele obligatorii ale ESA este stabilită prin legea nr.262 din 07.12.2011 și se calculează ca proporție din venitul național net între cele 22 de state membre, României revenindu-i aproximativ 1% din bugetul total. Aceasta reprezintă costurile generale de administrare, programele de cercetare fundamentală și costurile asociate Centrului Spațial European din Guyana Franceză, fiind plătită anual conform legii menționate.

Contribuția pentru programele opționale ale ESA reprezintă cota de participare la fiecare dintre programele și misiunile spațiale multianuale ale ESA, selectate de România și aprobate în cadrul Consiliului ESA la nivel ministerial. Miniștrii din țările membre negociază și angajează participarea pe programe multianuale cu diverse durate și distribuții de costuri. În cazul României, cota de participare la fiecare dintre programele și misiunile spațiale multianuale ale ESA este de până la 1% din bugetul total pentru programe al ESA. Din derularea fiecărui program rezultă contribuțiile anuale ale României, care sunt calculate de ESA ulterior reuniunii Consiliului la nivel ministerial. După comunicarea de către ESA a contribuției anuale ale României, este elaborat proiectul Hotărârii Guvernului României.

Angajarea participării la programe de către România în cadrul Consiliilor ESA la nivel ministerial din anii 2012, 2014 si 2016 s-a făcut în limita sumelor prevăzute în memorandumurile de participare, cresterea graduală a nivelului contribuției datorându-se creșterii capacităților entităților românești de a obține contracte în cadrul programelor ESA :

- Napoli (2012), Memorandum nr. 2523/17.10.2012, aprobat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, anexat;
- Luxemburg (2014), Memorandumul nr. 20/16648/I.M./02.12.2014, aprobat de către Prim-ministrul Guvernului României, anexat;
- Lucerne (2016), Memorandum 11238/22.11.2016, aprobat de Ministerul Educației Naționale și

Cercetării Stiințifice, anexat.

Contribuţia României la programele opţionale ESA, calculată conform cu metodologia aplicată statelor membre prevazută la art. XIII, pct. 2, din Conventia ESA, a fost repartizată astfel:

- 8.104.000 euro pentru anul 2013, HG nr.830/2013;
- 14.665.000 euro pentru anul 2014, HG nr.1146/2014;
- 15.411.142 euro pentru anul 2015, HG nr.1146/2014. (Consiliul miniştrilor spaţiului din statele membre ESA din 2014 a aprobat participarea României la două noi programe - Ariane 6 şi ISS - şi o suplimentare aferentă acestora de 2.800.000 euro pentru anul 2015, sumă aprobată prin H.G. nr.1018, din 30.12.2015);
- 18.943.000 euro pentru anul 2016, HG nr.799/2016;
- 22.812.422 euro în anul 2017, nu a fost achitată;
- 34.563.549 euro pentru anul 2018, nu a fost achitată;
- 37.265.847 euro pentru anul 2019, nu a fost achitată.
- 25.965.916 euro pentru anul 2020, nu a fost achitată.

Plata contribuției la programele opționale se face în baza facturilor emise de către ESA, în trei tranșe anuale, primele două tranșe reprezentând fiecare câte 40% din valoarea anuală a contribuției, iar cea de-a treia tranșă reprezentând 20% din valoarea anuală a contribuției.

Recent a fost aprobată Hotărârea nr.870/2020 din 14 octombrie 2020 privind plata parţială a contribuţiei financiare restante a României la programele opţionale ale Agenţiei Spaţiale Europene (ESA), în valoare de 30.000.000 lei. Această sumă permite plata parțială a primei tranșe a facturii pe 2017.

Precizăm că suma de 82.000.00 lei va permite achitarea integrală a facturii aferentă anului 2017. Suma a fost stabilită în baza bugetului disponibil al Ministerului Educației și Cercetării la Titlul 55.02 Contribuții și cotizații la organisme internaționale-Alte transferuri.

Participarea la programele ESA este în măsură să aducă valoare adăugată crescută atât în termeni economici cât şi de recunoaştere şi prestigiu pentru capacităţile ştiinţifice şi industriale româneşti implicate. Sumele transferate la ESA sunt utilizate pentru finanțarea contractelor care se încheie direct între entitățile naționale și ESA. Bugetului ESA este multianual, fapt ce determină ca sumele transferate să poată fi utilizate pe toată perioada de valabilitate a contractelor.

ESA funcționează după principiul ”fair-return”:

- contribuția financiară a României se poate returna aproape integral în țară sub formă de contracte încheiate între ESA și persoane juridice române;
- proprietatea intelectuală/industrială rămâne în custodia României.

Prin programele ESA s-a obținut un retur al contribuției naționale de 86%-91% pentru perioada în care contribuția a fost achitată, capacitățile naționale premițând creșterea la 96%, acesta fiind mult superior celui obținut în programele de cercetare-dezvoltare-inovare ale Uniunii Europene.

Se poate aprecia că, în prezent, investiția în programele ESA este dintre cele mai eficiente, fondurile fiind cheltuite integral în țară, în domenii de înaltă tehnologie, cu personal înalt calificat, existent și atras. Practic, fondurile de cercetare-dezvoltare sunt alocate de ESA către entitățile naționale de cercetare-dezvoltare pentru realizarea de programe spațiale europene, riscurile fiind minime, iar ritmicitatea obținerii rezultatelor optima, eficiența managementului ESA fiind confirmată începând cu 1976.

Sumele alocate prin ESA pot fi utilizate integral de către institutele de cercetare naționale, universități și companii de înaltă tehnologie românești pentru a permite accesul organizațiilor din România la tehnologiile din patrimoniul ESA în vederea dezvoltării şi promovării de capacităţii naţionale de cercetare, educaţionale şi industriale în domeniile spaţial, aeronautic, securitate şi domenii conexe.

Începând cu 1 iulie 2018, datorită neefectuării plăților, România a pierdut dreptul de vot în cadrul Consiliului si Comitetelor de program ESA, generându-se un precedent periculos cu efecte imprevizibile asupra mediului industrial și tehnologic național în domeniul spațial și conexe. Se periclitează astfel participarea tehnologiei și industriei naționale în cadrul programelor spațiale

europene, întrerupându-se astfel un proces în evoluție, după eforturi de mai mult de două decenii.
În urma neplății acestor obligații asumate față de o organizație internațională interguvernamentală, participarea Romaniei la ESA întâmpină dificultăți cu consecinte foarte serioase pe termen scurt, mediu și lung. Menționăm:
- scăderea factorului de retur financiar industrial;
- creșterea costurilor în achizițiile de tehnologie aerospațială și de apărare, prin creșterea riscurilor de țară;
- pierderea capacităților de înaltă tehnologie realizate și în curs de realizare (producția și testarea de sateliți și componente de sateliți, componente de rachete lansatoare, infrastructura de sol spațială, imagerie satelitară, echipamente de zbor).
- pierderi de resursă umană, diplomatică și de imagine, altele.
Este pentru prima dată în istoria ESA, de la înființarea sa în 1975, când un Stat Membru ajunge în această situație. Cu toate acestea, ESA a continuat să încheie contracte cu entitățile românești care au caștigat licitațiile de proiecte și care în ultimii ani au devenit foarte competitive pe plan european și global. Astfel, ESA a încheiat și derulează contracte cu entitățile din Romania însumând mare parte din contribuția pe care țara noastră o are restantă. Astfel, în România pe parcursul anilor 2017, 2018 și 2019 au fost returnate deja sume importante, deși contribuția nu a fost încă achitată de țara noastră. Pentru contribuția restantă, ESA a contractat un împrumut la bancă în vederea continuării programelor la care participă industria românească, împrumutul generând astfel, penalizări pentru România.
În acest context, în baza mandatului delegației României la sedința Consiliului ESA la nivel ministerial din luna noiembrie 2019, aprobat de către Prim-ministrul Guvernului României, cu Memorandumul nr. 9920/29.11.2019, a fost comunicat angajamentul țării noastre referitor la plata contribuției restante în sensul că România va achita contribuțiile restante la programele opționale ale Agenției Spațiale Europene. Suma acestor contribuții, la data de 12 noiembrie 2020, este de 117,49 milioane euro.

2. Schimbări preconizate

Conform Convenției ESA, Art. XI, pct. 6b, un stat membru pierde dreptul de vot în cadrul Consiliului și Comitetelor de Program ESA atunci când suma arieratelor depășește valoarea contribuțiilor pentru anul financiar curent. Prin prezentul act normativ, se va aproba a doua plată parțială a contribuției restante a României, în valoare de 82.000.000 lei, ceea ce nu va conduce la recâștigarea dreptului de vot al României în cadrul Consiliului si Comitetelor de program ESA, dar va confirma angajamentul țării noastre de a achita contribuțiile restante la programele opționale ale Agenției Spațiale Europene.

3. Alte informații

De asemenea, participarea României în cadrul proiectelor Agenției Spațiale Europene se înscrie în linia trasată la Summitul NATO din luna decembrie 2019, unde domeniul Spațiu și Securitate a devenit un important obiectiv al Alianței, fapt confirmat și susținut și de Președintele României, participant la această reuniune.

Secţiunea a 3-a
Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impact macro-economic

Teoriile economice subliniază corelarea directă dintre investiţiile în cercetare-dezvoltare şi dinamica producţiei per-capita în sistemul economic.
Beneficiile investiţiei publice în domeniul spaţial, stabilite de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economica (OECD), se regăsesc într-o multitudine de domenii influenţate pozitiv, astfel:

- noile produse şi servicii create în urma acestor cercetări au caracter comercial de masă, de mare tehnicitate şi un impact direct; totodată, induc aşa numitele “efecte industriale indirecte” datorate contractelor atribuite industriei spaţiale de către beneficiari din afara acestui sector;

- creşterea productivităţii/eficienţei în diverse sectoare economice (agricultură, transporturi rutiere şi aeriene, etc.), ca rezultat al exportării/utilizării tehnologiilor spaţiale în aceste sectoare;
- creşterea economică regională şi naţională datorată tehnologiilor spaţiale, inclusiv utilizarea acestora pentru reducerea sau evitarea unor costuri prin prevenirea şi managementul dezastrelor.

Participarea României la programele ESA se bazează pe principiul ”fair return”, cu alte cuvinte, aceste sume vor fi utilizate exclusiv de întreprinderi şi instituții de cercetare din România, selectate în sistem competițional de către ESA, şi nu pot fi utilizate de entități din alte state membre ESA, spre deosebire de programul cadru pentru cercetare şi inovare al UE - Orizont 2020 în care acest principiu nu este aplicabil.

În consecinţă, investiţia publică în participarea la programele ESA conduce la utilizarea resursei umane înalt calificate şi a capacităţilor existente în România în cercetare şi în industrii cu valoare adăugată foarte ridicată, care contribuie în domenii cheie ale modernizării României cum sunt dezvoltarea aplicaţiilor spaţiale pentru agricultură, mediu, transporturi, telemedicină, prevenirea, măsurarea şi reducerea costurilor datorate dezastrelor. Participarea la aceste programe asigură dezvoltarea capitalului intelectual şi utilizarea acestuia în beneficiul României.

Implementarea de către ESA a acestor programe asigură un management performant şi un tratament egal şi corect al tuturor întreprinderilor şi instituţiilor româneşti participante şi, totodată, coerenţa şi sinergia cu alte programe şi iniţiative derulate la nivel european pentru domeniul spaţial sau care urmează a fi lansate, cum sunt Programul Spațial al UE și clusterul ”Digital, Industrie și Spațiu din cadrul Programului Cadru de Cercetare şi Inovare al UE - Orizont Europa.

1.1· Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2. Impact asupra mediului de afaceri

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2.1. Impactul asupra sarcinilor administrative

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2.2.Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Impact social

Apartenenţa României la ESA conduce la importante garanţii atât pentru nivelul cercetării-dezvoltării, cât şi pentru industria naţională de înaltă tehnologie care se va putea dezvolta stabil, cu garantarea de locuri de muncă pe termen lung.

4. Impact asupra mediului - Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5. Alte informaţii

Neplata în continuare a datoriilor și angajamentelor poate conduce la o decizie de rezolvare a acestui diferend în justiție, putând fi urmată de o eventuală excludere a României din ESA. Chiar și într-un astfel de scenariu, România va trebui să își achite obligațiile financiare.

Secţiunea a 4-a
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat,
atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât şi pe termen lung (pe 5 ani)

- în mil lei (RON)

Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
1	2	3	4	5	6	7

1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i. impozit pe profit ii. impozit pe venit b) bugete locale i. impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. contribuţii de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care: **a)** buget de stat: i. cheltuieli de personal ii. bunuri si servicii iii. Titlul 55.02 Contribuții și cotizații la organisme internaționale -Alte transferuri **b)** bugete locale: i. cheltuieli de personal ii. bunuri şi servicii **c)** bugetul asigurărilor sociale de stat: i. cheltuieli de personal ii. bunuri şi servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care: **a)** buget de stat **b)** bugete locale						
4.Propuneri pentru acoperirea creşterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6.Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor şi/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informaţii						

Secţiunea a 5-a **Efectele proiectului de act normativ asupra legislaţiei în vigoare**	
1.Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ (acte normative in vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ): a) acte normative care se modifică sau se abrogă ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ: b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
1.1. Compatibilitatea actului normativ cu legislaţia în domeniul achiziţiilor publice	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
2. Conformitatea proiectului de act	Proiectul de act normativ nu se referă la acest

normative cu legislația comunitară în cazul proiectului ce transpun prevederi comunitare	subiect.
3. Măsuri normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
5. Alte acte normative şi / sau documente internaţionale din care decurg angajamente	Legea Nr. 262, din 07.12.2011 pentru ratificarea Acordului dintre România şi Agenţia Spaţială Europeană (ESA) privind aderarea României la Convenţia pentru înfiinţarea Agenţiei Spaţiale Europene şi termenii şi condiţiile aferente, semnat la Bucureşti la 20 ianuarie 2011, pentru aderarea României la Convenţia pentru înfiinţarea Agenţiei Spaţiale Europene, semnată la Paris la 30 mai 1975, pentru aderarea României la Acordul dintre statele părţi la Convenţia pentru înfiinţarea Agenţiei Spaţiale Europene şi Agenţia Spaţială Europeană privind protecţia şi schimbul de informaţii clasificate, semnat la Paris la 19 august 2002.
6. Alte informații	Nu este cazul.

Secţiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informaţii privind procesul de consultare cu organizaţiile neguvernamentale, institute de cercetare şi alte organisme implicate:
În conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparenţa decizională în administraţia publică, proiectul de act normativ a fost afişat pe pagina de internet a Ministerul Educației și Cercetării și a Agenţiei Spaţiale Române, în vederea acordării posibilităţii reprezentanţilor societăţii civile şi ai entităţilor de cercetare-dezvoltare de a formula propuneri şi observaţii.

2. Fundamentarea alegerii organizaţiilor cu care a avut loc consultarea precum şi a modului în care activitatea acestor organizaţii este legată de obiectul proiectului de act normativ
Deoarece prevederile acestui act normativ sunt de interes pentru comunitatea ştiinţifică din România, s-a optat pentru mediatizarea acestuia pe pagina de internet a Ministerul Educației și Cercetării și a Agenţiei Spaţiale Române.

3. Consultările organizate cu autorităţile administraţiei publice locale, în situaţia în care proiectul de act normativ are ca obiect activităţi ale acestor autorităţi, în condiţiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităţilor administraţiei publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative, cu modificări ulterioare
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

4. Consultările desfăşurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente, cu modificări ulterioare
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

5. Informaţii privind avizarea de către:
a) Consiliul Legislativ
b) Consiliul Suprem de Apărare a Ţării
c) Consiliul Economic şi Social
d) Consiliul Concurenţei
e) Curtea de Conturi

Proiectul va fi supus avizării Consiliului Legislativ.
6. Alte informaţii - Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
Secţiunea a 7-a **Activităţi de informare publică privind elaborarea** **şi implementarea proiectului de act normativ**
1. Informarea societăţii civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ Societatea civilă a fost informată prin afișarea acestui act normativ pe pagina de internet a Ministerul Educației și Cercetării și a Agenţiei Spaţiale Române, în vederea acordării posibilităţii cetăţenilor şi reprezentanţilor societăţii civile de a formula propuneri şi observaţii.
2. Informarea societăţii civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum şi efectele asupra sănătăţii şi securităţii cetăţenilor sau diversităţii biologice Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
3. Alte informaţii - Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
Secţiunea a 8-a **Măsuri de implementare**
1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autorităţile administraţiei publice centrale şi/sau locale - înfiinţarea unor noi organisme sau extinderea competenţelor instituţiilor existente Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
2. Alte informaţii - Nu este cazul.

Faţă de cele prezentate, a fost elaborat prezentul *proiect de Hotărâre a Guvernului privind a doua plată parţială a contribuţiei financiare restante a României la programele opționale ale Agenţiei Spaţiale Europene (ESA).*

Ministerul Educației și Cercetării

Monica Cristina Anisie

Avizăm favorabil:

Ministrul Finanțelor Publice — **Vasile-Florin Cîțu**

Ministrul Justiţiei — **Marian Cătălin Predoiu**